

Бугера Сергій Іванович,

начальник відділу дослідження проблем протидії корупції та загрозам економічній безпеці Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ТА ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Симбіоз корупції та організованої злочинності суттєво ускладнює здійснення суб'єктами запобігання відповідних заходів на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному рівнях. При цьому ефективність цих заходів суттєво залежить від своєчасного використання переваг цифрової трансформації як практичного інструменту запобігання злочинності.

Необхідно зазначити, що Національна економічна стратегія на період до 2030 року [1] визначає одним з орієнтирів в економічній політиці ефективну цифрову сервісну державу та компактні державні інститути (розвиток цифрової економіки як одного із драйверів економічного зростання України). Одним із стратегічних курсів економічної політики до 2030 року є напрям «Верховенство права» в частині забезпечення ефективної роботи антикорупційної системи для запобігання, виявлення та покарання за корупцію.

Відповідно до положень Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки [2] одним з основних принципів антикорупційної політики є цифрова трансформація реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, прозорість діяльності та відкриття даних як основа для мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності. При цьому відсутність об'єктивного висвітлення ситуації із запобігання та протидії корупції в Україні призводить до викривленого сприйняття населенням причин корупції, її рівня, ефективності антикорупційних інституцій. Тому в результаті реалізації Стратегії передбачається, що громадяни будуть володіти повною та об'єктивною інформацією про корупцію в Україні, її причини, стан

та динаміку, систему антикорупційних інституцій, розподіл між ними повноважень, а також про ефективність різних державних органів у питаннях запобігання та протидії корупції, про можливість та способи взаємодії громадян з антикорупційними інституціями щодо здійснення повідомлення про корупцію та громадського контролю.

Метою Стратегії боротьби з організованою злочинністю [3] є побудова ефективної системи боротьби з організованою злочинністю, що складається з підсистем правового, інституційного, наукового, інформаційно-аналітичного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, координації та взаємодії, контролю, а також міжнародного співробітництва. При цьому одним із принципів Стратегії є посилення можливостей щодо збирання оперативних даних та приведення інформаційного забезпечення державних органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, у відповідність із міжнародними стандартами та забезпечення інтеграції вітчизняних інформаційних систем, зокрема з відповідними інформаційними системами країн – членів ЄС.

Відповідно до Плану заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю [4] в частині інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю передбачається розроблення та впровадження єдиної захищеної інформаційної системи суб'єктів боротьби з організованою злочинністю та забезпечення їх прямого безпосереднього доступу до державних інформаційних ресурсів.

При цьому цифрова економіка, як головна прикмета сучасності, зачіпає всі сфери життя суспільства. Як тренд розвитку світової економіки і суспільства цифровізація по-різному впливає на різні сфери. А від ступеня впливу цифровізації на національне економічне та соціальне життя залежить місце кожної країни у світовому співтоваристві. Цифровізація надає низку переваг для розвитку економіки. Висока швидкість цифровізації всіх аспектів життя обумовлена, перш за все, її можливими позитивними проявами та наслідками на всіх рівнях. Перевагами цифровізації на рівні всього суспільства є: підвищення прозорості економічних операцій і забезпечення можливості їх моніторингу [5, с. 81–82].

Загалом цифрова трансформація робить усі процеси більш прозорими, надає можливість відстежити здійснення тієї чи іншої операції, є перепорою для реалізації різноманітних корупційних схем [6].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що чинна законодавча база щодо запобігання корупції та організованій злочинності вказує на важливість використання такого інструменту як цифрова трансформація в частині використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення рівня запобіжної діяльності відповідних суб'єктів запобігання корупції та організованій злочинності, розширення можливостей комунікації з громадськістю з вказаних проблем, впровадження практичного міжнародного досвіду та ін. Зважаючи на подальший активний розвиток процесів цифровізації доцільним є також розроблення кримінологічних засад здійснення антикорупційної запобіжної діяльності з урахуванням особливостей певних галузей економіки в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел

1. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>.
2. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки: Закон України від 20 червня 2022 року № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.
3. Стратегія боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>.
4. План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 850-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-80#Text>.
5. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти (керівник проекту, автор доповіді – Пишуліна О.). Центр Разумкова, 2020; Видавництво «Заповіт», 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf.
6. Цифрова трансформація: навщо вона потрібна державі та бізнесу. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/tehnologii/cifrova-transformacia-naviso-vo-na-potribna-derzavi-ta-biznesu>.